

ними стандартами фінансової звітності, національними законодавчими актами інших країн, учасників світового ринку. Відображення в звітності інших складових капіталу не забезпечує системності даних і корисності їх для цілей фінансового контролю, прийняття ділових і управлінських рішень. Відомості про реінвестований прибуток характеризує нарощування капіталу, зростання інвестиційних можливостей і ступінь покриття майнових ризиків організації.

У цілому статті бухгалтерського балансу характеризують розмір власного капіталу організації і основні пропорції відтворення фінансового капіталу власника. Така інформація про власний капітал представляє інтерес не тільки для власників, але і для партнерів організації по бізнесу, інвесторів, кредиторів і персоналу організації. З'являється практична можливість визначати ціну власного капіталу організації, порівнювати її з прибутковістю, що забезпечується в даній організації третіми особами. Крім того, розкривається інформація про використані резерви організації.

Інформація про рух власного капіталу протягом року (залишки на початок і кінець року, надходження і вилучення капіталу) відповідно до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності повинна розкриватися, перш за все, з урахуванням привілейованих і звичайних акцій. Основне призначення звіту про рух власного капіталу полягає в характеристиці зміни фінансового положення власника в межах їм же створеної комерційної організації.

Отже, аналітична обробка економічної інформації дуже важка та потребує більшого обсягу різноманітних обчислень. При переході до ринкових відносин потреба в аналітичній інформації значно збільшилася. Це пов'язано з потребою розробки та обґрунтованістю перспективних бізнес-планів підприємства, комплексної оцінки ефективності короткострокових та довгострокових управлінських рішень.

Супрович Г. О.,

*асистент кафедри обліку підприємницької діяльності,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПОХІДНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У КРАЇНАХ З РІЗНИМ РІВНЕМ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Розвиток сучасного міжнародного ринку похідних фінансових інструментів на даному етапі має вектор до глобалізації. Це пов'язано зі створенням великої кількості державних і міжнарод-

них саморегулівних організацій професійних учасників фондового (СРО) ринку, які часто здійснюють одні й ті ж функції. Законодавчі бази країн-членів СРО щодо регулювання цього питання мають суттєві розбіжності. Крім того держави постсоціалістичного табору, до яких входить і Україна, перебувають на етапі становлення фондового ринку та нестабільної соціально-економічної ситуації, що перешкоджає їх інтеграції до світових економічних інституцій. Саморегулівні організації професійних учасників фондового ринку створюються як на державному, так і на міжнародному рівні. Їх діяльність і функціонування базується відповідно до законодавчих баз держав-членів СРО. Але держави частково передають їм повноваження з нагляду і регулювання з метою оптимізації функціонування фондового ринку через створення умов для професійної діяльності та самоконтролю.

На сьогодні існує значна кількість міжнародних СРО, які є в більшій своїй частині регіональними, несталими та перебувають у стадії формування. До найбільших і стабільних об'єднань належать: Світова федерація фондових бірж, Міжнародна асоціація свопів і деривативів, Асоціація учасників міжнародних фондових ринків, Група 30-ти, Міжнародна організація комісій з цінних паперів.

Необхідно зазначити, що незважаючи на тривалу кризу світового масштабу, у законодавствах США та ЄС підвищуються критерії регулювання ринку фінансових деривативів. Це ускладнить діяльність суб'єктів фондового ринку, але є виправданим та необхідним засобом.

На даний час існує перелік визнаних міжнародних документів у сфері регулювання фондового ринку, які є орієнтиром для розробки національних законодавств, а саме: директиви Європейського Союзу, резолюції IOSCO, рекомендації Групи 30-ти.

У 2004 році була прийнята директива Європейського Союзу «Про ринки фінансових інструментів», яка націлена на регулювання проведення операцій з фінансовими інструментами. Проте у 2012 році до Європейської директиви були внесені поправки щодо збільшення прозорості в частині похідних фінансових інструментів і зниження ризику позабіржового ринку деривативів.

З перших років створення Української держави почалося формування саморегулівних організацій професійних учасників фондового ринку. Незважаючи на відсутність законодавчої бази щодо створення, функціонування, реєстрації СРО вже 1995 році була заснована Українська асоціація інвестиційного бізнесу (УАІБ), яка 1997 році отримала статус саморегулівної, а з червня

2002 року ДКЦПФР рішенням № 158 від 02.06.02р. надала УАІБ статус СРО ринку цінних паперів, яка об'єднує компанії з управління активами.

Важливим досягненням у розвитку вітчизняного ринку фінансових деривативів стало прийняття Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку до Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO).

Проте вітчизняний ринок деривативів через його недосконалість, відсутність кваліфікованих кадрів, прогресуючу світову економічну кризу не зміг стати ефективним механізмом зростання економіки України. Одним із основних завдань у нашій державі є створення нормативних, технологічних та організаційних умов для максимального залучення на ринок інвесторів.

Подібні проблеми щодо функціонування ринку деривативів існують і в інших країнах, які вийшли із пострадянського минулого.

Ринок похідних фінансових інструментів у Російській Федерації є також достатньо молодим і недосконалим.

Існують суттєві розбіжності у трактуванні термінології, яка використовується на ринку деривативів. Закони ті інші нормативно-правові акти в Росії неоднозначно трактують сутність поняття «деривативів». У законі РФ «Про товарні біржі та біржову торгівлю» вживається поняття «стандартний контракт», у Податковому кодексі — «фінансові інструменти термінових угод», а в наказі ФСФР РФ «Про затвердження Положення про діяльність по організації торгівлі на ринку цінних паперів» — «термінова угода».

Неоднозначне трактування цих понять унеможливорює формування цивілізованого строкового ринку.

У Росії, як і на Україні, відсутні критерії щодо порядку здійснення операцій на ринку деривативів. Залишається невирішеним питання щодо встановлення єдиних вимог до здійснення учасниками ринку похідних фінансових інструментів різних видів діяльності (організація торгівлі, кліринг, посередництво).

Загальновизнаним є те, що фінансові деривативи є невід'ємним та важливим інструментом ринкової економіки.

В економічно розвинутих країнах світу вищезгадані інструменти застосовуються протягом тривалого часу, займають значну питому вагу в економіці та регламентовані досить досконалою законодавчою базою.

Вітчизняний ринок фінансових деривативів перебуває на етапі становлення, характеризується незначними обсягами торгівлі, є законодавчо неврегульованим та недостатньо прозорим.

Комплексний підхід з боку різних гілок влади, фахівців, підприємців до вирішення питання щодо подальшого розвитку похідних фінансових інструментів дозволить Україні інтегруватися у світовий економічний простір більш швидко та з меншими втратами.

Ткаченко Н. М.,

*д-р екон. наук, професор, академік АЕНУ,
професор кафедри обліку і аудиту,*

Чернелевський Л. М.,

*канд. екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку і аудиту,
Національний університет харчових технологій*

РЕФОРМУВАННЯ ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

В умовах переходу до ринкової економіки України рішення актуальних завдань в області економіки держави нерозривно пов'язано з покращенням інформації, організації своєчасного та достовірного бухгалтерського обліку, що забезпечує відомості про наявні ресурси, здійснюваних господарських процесів та їх результати. Бухгалтерський облік спонукає виявленню та використанню внутрішньогосподарських резервів підприємства (фірми), зниженню собівартості продукції (робіт, послуг) та підвищенню продуктивності праці. Бухгалтерський облік як наука є не тільки інформаційною базою для прийняття управлінських рішень, а й базою оцінки ефективності рішень, що приймаються менеджерами усіх рівнів управління. Бухгалтерський облік, згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», — це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішніми та внутрішніми користувачами для прийняття рішень.

Важливою дисципліною для спеціальності «Облік і аудит» є Теорія бухгалтерського обліку, яка іде попереду практики і формує її. Організація бухгалтерського обліку повинна відображати і специфіку діяльності окремих підприємств (фірм).

Становлення і розвиток ринкових відносин вимагають критичного переосмислення методів економічної роботи, змісту і обсягів використовуваної економічної інформації — облікової звітності. Сьогодні офіційно змінено назву бухгалтерського обліку, змінилися обсяги і адресність бухгалтерської звітності, що викликало зміни.